

UOT: 378

SEVDA İMANOVA
 Azərbaycan Dillər Universiteti
 sevda.imanova11@gmail.com

İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİNDƏ TƏLƏBƏLƏRDƏ MƏDƏNİYYƏTLƏRƏRASI SƏRİŞTƏNİN FORMALAŞDIRILMASINDA TƏLİM PRİNSİPLƏRİ

XX əsrin 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda baş verən sosial-iqtisadi və siyasi dəyişikliklər insan fəaliyyətinin müxtəlif sahələri üzrə mədəniyyətlərərsası ünsiyyətdə olan ixtisasçıların sayının artmasına səbəb oldu. Beynəlxalq aləmdə mövcud siyasi, dini, etnik müxtəlifliklərə baxmayaraq baş verən qloballaşma prosesi insan cəmiyyəti inteqrasiyasının əsas faktoru kimi mədəniyyətlərərsası ünsiyyəti ön plana çəkir. Bu şəraitdə yetişməkdə olan gənc nəsildə dövlətlər, millətlərərsası əməkdaşlığın mühüm mexanizmi kimi mədəniyyətlərərsası səriştəni formalaşdırmaq ən aktual məsələdir.

Açar sözləri: Mədəniyyətlərərsası səriştə, mədəniyyətlərərsası ünsiyyət, təlim prinsipləri

Ümumbəşəri təfəkkürə malik insan tərbiyə etməyin əsas vasitələrindən biri xarici dillərin tədrisidir. Bu sahədə aparılan tədqiqatlar, pedaqoji təcrübə göstərir ki, xarici dillərin tədrisi tələbələrərsası mədəniyyətlərərsası səriştənin və onun tərkibinə daxil olan tolerantlıq, digər mədəniyyət və xalqların nümayəndələrinə qarşı hörmət göstərmək və açıq olmaq kimi keyfiyyətlərin formalaşdırılmasında əsas rol oynayır.

Mədəniyyətlərərsası səriştə deyərkən biz tələbənin ünsiyyətdə psixoloji hazırlığı (maraq, motivasiya, qorxu hissənin olmaması), nitq vərdişlərinə yiyələnmənin müəyyən səviyyəsi və ən əsası dili öyrənilən ölkə haqqında zəruri sosio-mədəni biliklərə yiyələnməni nəzərdə tuturuq.

Mədəniyyətlərərsası səriştənin formalaşdırılması - hər iki (doğma və xarici) mədəniyyətin eyni dərəcədə mühüm rol oynadığı, eyni vaxtda həm mədəni uzaqlaşmanın, həm də mədəni yaxınlaşmanın baş verdiyi və bunun nəticəsində üçüncü bir mədəniyyətin yarandığı və bununla da təhsili inkişaf etdirən bir prosesdir. Bu yeni mədəniyyətə yiyələnmə şəxs artıq səciyyəvi xüsusiyyətlərə malik olaraq doğma və xarici mədəniyyətlər arasında aralıq mövqə tutur.

Mədəniyyətlərərsası səriştənin formalaşdırılması, inkişaf etdirilməsi ilə bağlı tədqiqatlar iki:

1. mədəniyyətlərərsası səriştənin fərqli mədəniyyət mühiti ilə birbaşa əlaqə olmadıqda universitet auditoriyasında (xarici dil dərsləri, mədəniyyətlərərsası ünsiyyət treyninqləri, kursları);
2. mədəniyyətlərərsası səriştənin xarici mədəni mühitdə (xaricdə işləmək və ya təhsil almaq, beynəlmillət təhsil mühiti) formalaşdırılması istiqamətində aparılmışdır.

Müasir Azərbaycanda xarici dil tədrisi çərçivəsində (nadir hallar istisna olmaqla) yalnız ikinci növ təhsil mövcuddur, burada tələbələrərsası əsas kommunikativ tərəfdaşı xarici dil mədəniyyətinin daşıyıcısı olmayan, lakin onu təkrarlayan müəllimdir. Buna görə, auditoriyada təlimin əsas məqsədinə uyğun olaraq, bu və ya digər şəkildə öyrənilən xarici dil mühitinin obyektiv atributlarının

(orijinal jurnalist mətnləri, sənədli və bədii filmlər, İnternet materialları və s.) tərkib hissələrinin olması lazımdır.

Durham Universitetinin professoru M.Bayramın mədəniyyətlərərası səriştəyə verdiyi tərifi nəzər salaq: “Mədəniyyətlərərası səriştə deyərək eyni dərəcədə həm digər mədəniyyətlərin nümayəndələri, həm də öz doğma mədəniyyətinin nümayəndələri ilə uğurla ünsiyyət qurmaq bacarığı başa düşülür” (1).

Qeyd etdiyimiz kimi, mədəniyyətlərərası səriştənin formalaşdırılması müasir mərhələdə ingilis dilinin tədrisinin əsas, aparıcı məqsədlərindən biridir. Onlar bir sıra funksiyaları yerinə yetirir:

- Dillə yiyələnmə səviyyəsini təhsilin mərhələləri üzrə ifadə edir;
- Xarici dillərin tədris proqramlarını işləyib hazırlamaq üçün əsasdır;
- Xarici dillərin tədrisində istifadə olunan yoxlama və qiymətləndirmə materiallarının hazırlanması üçün əsasdır.

Xarici dillərə yiyələnmə səviyyəsini müəyyənləşdirən normativ sənədlərdə bu məqsədlər öz əksini tapır. Mədəniyyətlərərası səriştə xarici dillərin tədrisinin məqsədlərində ayrıca olaraq qeyd olunmadığına görə tədris standartlarında da təqdim edilməmişdir. Buna baxmayaraq, sözügedən səriştənin bir çox komponentləri sosiomədəni səriştənin tərkib hissəsi kimi təhsil standartlarında nəzərdən keçirilir.

Xarici dillərin tədrisində təlim prinsipləri müəllimin tələbələrə yeni biliklərə yiyələnmə, öyrətmə prosesində təlimin başlanğıcından sonuna qədər əsaslandığı qanunlar, qaydalar sistemidir. Prinsiplər tədrisin, təlimin məqsədinə müvafiq olaraq dəyişir. Prinsiplər bütövlükdə tədris prosesinin özünə və onun tərkibinə (məqsədlər, metodlar, tapşırıqlar, vasitələr, təşkilati formalar, tədris prosesi) verilən tələbləri müəyyənləşdirir.

Təlimin prinsiplərindən danışarkən Respublika alimlərinin bəzilərinin müəyyənləşdirdiyi təsnifatlara nəzər salaq:

Prof. N.M.Kazimov təlimin 13 prinsipini müəyyənləşdirmişdir: Təlimin həyatla əlaqələndirilməsi; Təlim üçün münasib şəraitin yaradılması; Təlimdə fərdi xüsusiyyətlərin nəzərə alınması və müvafiqlik; Təlimdə əməkdaşlıq; Təlimdə düzünə və əksinə əlaqənin birliyi; Təlimdə şüurluluq və fəallıq; Təlimdə elmlik; Təlimin təhsilverici; Təlimin tərbiyələndirici; Təlimin inkişafetdirici; Təlimin anlayışa xidmət etməsi; Müxtəlif üsullardan istifadə prinsipi; Təlimdə bilik və bacarıqların möhkəmləndirilməsi prinsipi (2, s. 5).

Prof. R.L.Hüseynzadə təlimin prinsiplərini belə təsnif edir: “Elmlik prinsipi; təlimdə münasib şəraitin yaranması prinsipi; təlimdə fərdi xüsusiyyətlərin nəzərə alınması prinsipi; müvafiqlik prinsipi; nəzəriyyə ilə praktikanın əlaqəsi prinsipi; şüurluluq və fəallıq prinsipi; təlimin təhsilləndirici prinsipi; tərbiyəedici prinsipi; inkişafetdirici prinsipi; sistemlilik və ardıcılıq prinsipi (3, s. 35).

Qeyd etmək lazımdır ki, təlimin prinsiplərinin müəyyənləşdirilməsində və təsnif edilməsində alimlərin fikirlərində müxtəliflik olsa da, göründüyü kimi, oxşarlıq daha çox nəzərə çarpır. Hər bir təsnifatda əsasən bu prinsiplər mövcuddur:

1. Təlimin öyrədici, tərbiyəedici və inkişafetdirici prinsipi;
2. Təlimin həyatla əlaqələndirilməsi prinsipi;
3. Təlimin elmiliyi prinsipi;

4. Təlimdə sistemlilik və ardıcılıq prinsipi;
5. Təlimdə şüurluluq və fəallıq prinsipi;
6. Təlimdə əyanilik prinsipi;
7. Təlimdə müvafiqlik prinsipi;
8. Təlimdə fərdi yanaşma prinsipi.

Xarici dillərin tədrisində əsas götürülən prinsiplərə nəzər salaq: Azərbaycan Respublikası ümumtəhsil məktəbləri üçün ikinci xarici dil (ingilis dili) fənn kurikulumunun təbiiqinə dair tövsiyələrdə aşağıdakı prinsiplər göstərilmişdir: 1) linqvistik; 2) kommunikativ prinsiplər (ünsiyyət, əməkdaşlıq, problem həlli, təbiiqetmə) 3) sosial-mədəni; 4) təlimin təşkili prinsipi (4).

Prof. D.Ə.İsmayılova ümumi şəkildə təsnif etdiyi koqnitiv, affektiv və linqvistik prinsipləri Azərbaycan xarici dil müəllimləri üçün daha geniş və ətraflı izah edərək belə təqdim edir:

Koqnitiv prinsiplər – avtomatizm, mənalı öyrənmə, mükafat gözləmə, daxili motivasiya, strateji investisiya.

Affektiv prinsiplər – dil eqosu, özünəinam, riskli olmaq, dillə mədəniyyətin vəhdəti.

Linqvistik prinsiplər – doğma dilin təsiri, dillərərası, kommunikativ səriş-təlililik (5).

Tədqiqatımızın çərçivəsinə uyğun olaraq tələbələrə mədəniyyətlərərası səriştəni dil ixtisaslı ali məktəblərdə ingilis dilinin tədrisi prosesində formalaşdırmaq və qiymətləndirmək metodikasını üçün mühüm olan prinsiplər üzərində dayanacaq.

Bəzi tədqiqatçıların təqdim etdiyi mədəniyyətlərərası səriştənin formalaşdırılması prinsiplərinin təsnifatlarını nəzərdən keçirək: A.Liddikot prinsipləri pedaqoji və mədəniyyətlərərası səriştənin formalaşdırılması üçün tədris zamanı istifadə olunan materialın mənimlənilməsi prinsiplərini müəyyən etmişdir: 1) Fəallıq və şüurluluq prinsipi: Bu o deməkdir ki, tələbə dil və mədəniyyəti öyrənməkə həm öz, həm də digər mədəniyyətin fərqli və oxşar xüsusiyyətlərini özü hiss edib, anlasın və mədəniyyətlərərası ünsiyyətdə lazımı bacarıqlara yiyələnsin. 2) Əlaqəlilik prinsipi: bu prinsip xarici dillərin tədrisində mədəniyyətlərərası səriştəni formalaşdırarkən tələbələrə doğma mədəniyyət və tədris zamanı tanış olduqları yeni mədəniyyət arasında əlaqə yaratmaq tövsiyə edir. Bu həm də o deməkdir ki, tələbələr öz doğma mədəniyyətlərini öyrənmək üçün mühüm yer verilməlidir. 3) Sosial qarşılıqlı əlaqə: mədəniyyət digər mədəniyyətlərin nümayəndələri ilə ünsiyyət yolu ilə öyrənilir və aşılır. Sosial qarşılıqlı əlaqə, öyrənmələrə ünsiyyət zamanı malik olduğu bilik, bacarıq və vərdisləri sinamağa, mədəniyyətlərdə mövcud olan fərqləri hiss etməyə imkan verir. Üstəlik, sosial qarşılıqlı əlaqə, tələbə dilin ünsiyyət üçün öyrənilədiyi fikrini möhkəmləndirərək, onun motivasiyasını artırır. 4) Refleksiya prinsipi: Tələbənin öz davranışını, fəaliyyətini, nitqini, daxili və emosional psixoloji vəziyyətini özünəanaliz və özünüdərkətmə prosesidir. Mədəniyyətlərərası səriştənin formalaşdırılması prosesinin əsas bir hissəsi olaraq bu prinsipə görə tələbə ünsiyyət zamanı özünün müsahibi tərəfindən necə qəbul olunduğunu, hansı təəssüratı yaratdığını, kənardan necə təsir bağışladığını anlamalıdır. Həm də yeni bilikləri baxımından ünsiyyət davranışları ilə bağlı seçimlərin nəticələri barədə düşünməlidirlər. 5) Məsuliyyətlilik prinsipi: nəhayət tələbələr xarici dildə uğurlu ünsiyyət qurmaq

və digər mədəniyyət və insanları dəyərləndirməyə hazır olduqları və məsuliyyət daşıdıqlarını öyrənirlər (6).

Q.V.Yelizarova öz tədqiqatlarında mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılmasının prinsiplərini belə təsnif etmişdir: 1) Mədəni universalların idrakı prinsipi; 2) Xarici dil və mədəniyyəti doğma dil və mədəniyyətlə əlaqəli öyrənmə prinsipi; 3) Etnoqrafiklik prinsipi; 4) Davranışı strategiyaları prinsipi; 5) Dərketmə və narahət olma prinsipi; 6) İdarəetmə prinsipi 7) Empatiya prinsipi (7).

Tələbələrdə mədəniyyətlərarası səriştəni formalaşdırma prosesində xarici dillərin tədrisini çərçivəsində qarşıya qoyulan məqsədə nail olmaq üçün istifadə olunan tədris materialı ümumi tədris yanaşmasını inkişaf etdirərək, təlimin prinsiplərinə məzmunca uyğun və faydalı olmalıdır. Bu məsələ - yəni, məzmun seçimi ilə tədris məqsədləri arasındakı uyğunsuzluq tədrisin səmərəliliyinə mənfi təsir göstərdiyinə görə çox əhəmiyyətlidir.

A.Liddikoat xarici dil müəllimlərinə dərs zamanı tələbələrdə mədəniyyətlərarası səriştəni inkişaf etdirməyə yönəldən tədris materialı seçmək üçün prinsiplər işləyib təqdim etmişdir: 1) Tədris materialının məzmunu bilavasitə mədəniyyətlərarası ünsiyyətin inkişafına, tələbələrdə dəyərlər və münasibətlərin inkişafına yönəlməlidir. 2) Mədəni məzmun dil ilə sıx bağlı olmalıdır. Bu, xüsusilə vacibdir, çünki dil ilə mədəniyyətin təcrid olması, auditoriyada yalnız dilin qaydalarını tədris etmək nəinki mədəniyyətin tədrisini zəiflədir, eyni zamanda daha çox xarici dilin öyrənilməsinə mane olur. 3) Mədəni məzmun fərqləndirmə, müqayisə və əks etmə bacarıqlarını inkişaf etdirməyə kömək etməlidir. Bu işə xarici dil tədrisi üçün seçilən materialın qeyd olunan bacarıqları inkişaf etdirən tapşırıqlardan ibarət olmasını tələb edir 4) Tədris materiallarında verilən mədəniyyət məzmunlu məlumatlar yadda saxlanılmalı faktlar kimi deyil, tələbələrin real həyatda qarşılaşacağı mədəniyyətlərarası situasiya təcrübəsi kimi qəbul olunmalıdır. 5) Mədəni məzmun tələbələrə doğma mədəniyyət ilə öyrəndikləri mədəniyyət arasında əlaqə yaratmağa imkan verməlidir (8).

Bu prinsiplərdən Azərbaycan ali məktəblərində ingilis dilinin tədrisi zamanı tələbələrdə mədəniyyətlərarası səriştəni formalaşdırmaq məqsədi üçün tədris planı, proqramlar, dərslik və dərs vəsaitləri, metodik vəsaitlər, tapşırıqlar, qiymətləndirmə alətləri və başqa tədris materiallarının hazırlanması, seçilməsində və ümumiyyətlə dərsə yanaşmada istifadə oluna bilər.

Beləliklə, ingilis dilinin tədrisində tələbələrdə mədəniyyətlərarası səriştəni formalaşdırmaq üçün aşağıdakı prinsipləri nəzərə almaq və tətbiq etməyi tövsiyə edirik:

1) Şüurlu fəallıq prinsipi - sosiomədəni kontekstdə dil və mədəniyyət haqqında yeni bilikləri, fərqli və bənzər cəhətləri müxtəlif təlim metodlarını vasitəsilə tədris zamanı şüurlu şəkildə anlamaqda müstəqil, fəal və məqsədyönlü olmaqdır. Bu prinsipə əsasən müəllimin rolu tələbəyə mədəniyyət fərqlərini hiss etdirmək, araşdırmağa və əks etdirməyə sövq etdirməkdir.

2) Dil və mədəniyyət eyni zamanda tədris edilməli. İngilis dilini həmmən dilin məxsus olduğu mədəniyyətdən kənar öyrənmək demək olar ki, mümkün deyil. Dil mədəniyyətin tərkib hissəsi olaraq inkişaf edir. XX əsrin ikinci yarısından xarici dil müəllimləri tələbələrə yalnız lingvistik məlumatların, dilin qrammatik, fonetik qaydaları tədris etməyin arzuolunan nəticə vermədiyini gör-

dülər. Yaşadığımız dövrdə baş verən anlaşılmazlıq, konflikt və ziddiyyətlər buna sübutdur.

3) Mədəniyyətlərarası səriştənin koqnitiv, affektiv (emosional) və kommunikativ-davranış aspektlərinin qarşılıqlı əlaqə prinsipi. Mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılmasının mərhələlərini metodik cəhətdən müəyyənləşdirdiyi üçün bu komponentlərin hər biri böyük əhəmiyyətə malikdir: bilik - anlama - fəaliyyət. Bir insanın duyğularının və kommunikativ davranışlarının təzahürü bilik olmadan mümkün deyil, ünsiyyət də duyğular olmadan mümkün deyil.

4) Xarici dil və mədəniyyəti doğma dil və mədəniyyətlə əlaqəli şəkildə birgəöyrənmə prinsipi. Həm doğma, həm də xarici dildə (ingilis dili) mədəniyyət komponentini seçib ayırmaq prinsipi tələbələrin obyektiv mədəniyyət məfhumunun təbiətinə xas olan, xarici mədəniyyət daşıyıcıları tərəfindən verbal və qeyri verbal davranışlarının neqativ tərzdə qəbul edilməsi səbəbini anlamağa və bu neqativ qavrayışa düzgün reaksiya vermək bacarığını aşılamağa imkan verir. Tədris prosesində doğma mədəniyyət xarici mədəniyyətlə qarşılaşarkən tələbələrə öz doğma mədəniyyətinə hörmət və sevgi artır. İngilis dili dərslərində mədəniyyət ünsürləri tədris olunarkən ən yaxşı metod – doğma və xarici dilin sosiomədəni və praqmatik normalarını müqayisə etməkdir. Müəllimlər bir mədəniyyət vasitəçiləri kimi metadildən istifadə edərək müxtəliflikləri eksplisit şəkildə izah edərək fəaliyyət göstərməlidirlər.

5) Təlimin dialoji prinsipi. Tədqiqatımızın obyektinə həsr olunmuş elmi ədəbiyyatlarda mədəniyyətlərarası ünsiyyət problemləri ilə bağlı dialoqa ümumiyyətlə "mədəniyyətlərin dialoqu" nun analoqu kimi baxılır, lakin, fikrimizə, linqvodidaktik baxımdan, ilk növbədə, tədris prosesində təlimin dialoji xarakterinə üstünlük verilməlidir. Dialoqda tələbələrə yalnız ictimai münasibətlər və mədəni dəyərlər haqqında deyil, həm də bu dəyərlərə öz münasibətləri barədə məlumat vermək imkanı yaranır, yəni digər insanlarla dialoqlar həmsöhbətini tanımağa deyil, həm də özünü, öz mədəniyyətini tanımağa imkan verir.

6) Mədəniyyətlərarası müqayisə prinsipi. Mədəniyyətlərarası bacarıq doğma və xarici mədəniyyətləri müqayisə etmək və ünsiyyət prosesindəki bu mədəniyyət fərqlərini nəzərə almaq qabiliyyətini nəzərdə tutur. Doğma və xarici mədəniyyətləri müqayisə etmək qabiliyyəti mədəniyyətlərarası səriştənin əsas tərkib hissəsidir və buna görə də onun formalaşması üsulları mədəniyyətlərarası ünsiyyətin tədris modelinə daxil edilməlidir.

7) Mədəniyyətlərarası səriştənin dörd mərhələli formalaşma prinsipi:

a) informativ; b) müqayisəli; c) uyğunlaşma; ç) tətbiqi. İnformasiya mərhələsi vəziyyətin öyrənilməsi və müəllimin daxil olduğu qaydalar və məlumatlar əsasında daxil edilməsi prosesidir. Müqayisəli mərhələyə özünün və digər mədəniyyətin təhlili, uyğunlaşma mərhələsinə - başqa mədəniyyətin anlaşılması, tətbiq etmə mərhələsinə isə vizual material və texnikalardan istifadə edərək ətraf mühitin reproduksiya ilə həyata keçirilən "mədəniyyətə batırma" daxildir. Bu dörd mərhələni nəzərə alaraq, mədəniyyətlərarası yetkinliyin formalaşması şəraitində materialın öyrənilməsi qaydasını müəyyənləşdirməyə imkan verir.

8) İngilis dilinin tədrisində istifadə olunan materialların mədəniyyətlərarası səriştəyə əsaslanması prinsipi. Mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşması prosesində istifadə olunan bütün materiallar həm doğma, həm də digər mədəniyyət

yötlərlə tanış olmaq, müqayisə etmək və sonda üçüncü mədəniyyətə yiyələnmək üçün zəmin olmalıdır.

9) Mədəni variantlıq və mədəni oppozisiya prinsipi – dili öyrənilən ölkədə mədəniyyət müxtəlifliyi - multikulturalizm və ölkədə mövcud mədəni ziddiyyətlər, konfliktlər nəzərə alınmalıdır.

Fikrimizcə, ümumiləşdirərək təklif etdiyimiz təlim prinsipləri ingilis dilinin tədrisi prosesində mədəniyyətlərarası sərəştənin formalaşması üçün, didaktik və metodoloji məzmununda geniş imkanlar yaradacaq.

ƏDƏBİYYAT

1. M.Byram Teaching-and-learning Language-and-culture/M. Byram, C. Morgan. – Clevedon : Multilingual Matters Ltd, 1994. – 219 p.
2. Kazimov N.M. Ali məktəb pedaqogikası üzrə mühazirə materialları. Bakı: Elm, 2016. 184 s.
3. Hüseynzadə R.L. Pedaqogika fənni üzrə proqram. Bakı: ADPU, 2010, 75 s.
4. AR Təhsil Nazirliyi, AR Təhsil Problemləri İnstitutunun Azərbaycan respublikası Ümumtəhsil məktəbləri üçün ikinci xarici dil (ingilis dili) fənn kurikulumunun təbiiqinə dair tövsiyyələri. Bakı, 2015; 88 s.
5. Ismailova D.A. Teaching English as a Foreign Language. Textbook. Bakı: Moutarjim, 2011. 320 s.
6. Liddicoat A.J. Intercultural language teaching and learning. – Chichester; John Willey and Sons, Ltd., 2013 – 208p.
7. Елизарова Г. В. Формирование межкультурной компетенции студентов в процессе обучения иноязычному общению; дис. доктор педагогических наук. – Санкт Петербург, 2001. - с 217-218.
8. Liddicoat A.J Intercultural language teaching: Principles for practice. School of Languages and Linguistics Centre for Applied Language, Literacy and Communication Studies Griffith University, (2004).

РЕЗЮМЕ

СЕВДА ИМАНОВА

ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕЖКУЛЬТУРНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ У СТУДЕНТОВ В ПРЕПОДАВАНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

В статье рассматриваются принципы формирования межкультурной компетенции студентов в обучении английскому языку в языковом вузе. Предлагаются определения межкультурной компетенции азербайджанских, российских и зарубежных ученых. Предлагаемые принципы преподавания для формирования межкультурной компетенции - уточняют и дополняют принципы образовательной культуры, которые имеют широкий культурно-дидактический и методологический характер и создают дидактические условия для формирования межкультурной компетенции в процессе преподавания английского языка.

Эти принципы формирования межкультурной компетенции также могут быть установлены в иерархической взаимозависимости. Культурное разнообразие и культурные принципы будут на том же уровне, что и учебный контент, применяемый при отборе. Принципы двустороннего обучения, преобладание проблемных культурных и культурных задач и диалог культур уже будут принципами другого уровня, поскольку они непосредственно раскрывают методологию обучения языку для формирования межкультурной компетенции.

Ключевые слова: Межкультурная компетенция, межкультурная коммуникация, принципы обучения.

SUMMARY
SEYDA IMANOVA

THE PRINCIPLES OF THE FORMATION OF INTERCULTURAL COMPETENCE TO STUDENTS IN TEACHING ENGLISH

The article discusses the principles of the formation of intercultural competence to students in teaching English at a language university. The definition of intercultural competence of Azerbaijani, Russian and foreign scientists is proposed. The proposed teaching principles for the formation of intercultural competence - clarify and complement the principles of educational culture, which have a wide cultural, didactic and methodological nature and create didactic conditions for the formation of intercultural competence in the process of teaching English.

These principles of the formation of intercultural competence can also be established in hierarchical interdependence. Cultural diversity and cultural principles will be at the same level as the educational content used in the selection. The principles of bilateral learning, the predominance of problematic cultural and cultural tasks and the dialogue of cultures will already be principles of a different level, since they directly reveal the methodology of teaching a language for the formation of intercultural competence.

Key words: Intercultural competence, intercultural communicatio, principles of teaching.

